

**PROTOKOLY O VÝSLEŠÍCH KACÍŘŮ V LYSÉ NAD LABEM
ROKU 1747 A KORESPONDENCE K NIM Z LET 1747–1748
A 1758**

Roku 2003 digitalizoval Miroslav Soukup ml.

Originální materiály jsou uloženy v Archivu Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Lysé nad Labem, mezi archivními fondy reformovaného sboru helvetského vyznání v Lysé nad Labem pod signaturou R–III–D/9

Lit. A

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné královské konsistoře pražské při právě města Nové Lysé nad Labem v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputovaných dvou komisařů p. Josefa Obholtzera a Josefa Jelínka, Václav Peřina, obyvatel lyský pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1.	
Jak se jmenuješ?	Václav Peřina
2.	
Jak starý jsi?	Čtyřicet sedm let.
3.	
Odkud rodilý a jakého náboženství?	V Lysé rodilý a katolického náboženství.
4.	
Komu poddaný?	Panu hraběti ze Sweertsu.
5.	
Jsi ženatý, nebo neženatý?	Ženatý a mám 3 děti.
6.	
Pro jakou příčinu jsi do arestu vzatý a nyní sem povoláný?	Protože jsem měl zapovězené lutriánské knihy.
7.	
Taky-li tobě knihy lutriánské zapovězené vzaté byly? A kolik a od koho?	Byly dvě, od pana patera Paroubka.
8.	
Dělal jsi také někdy víry katolické vyznání?	Dělal.
9.	
Kdy a před kolika lety a kde?	Před devíti lety v kostele farním.
10.	
Poněvadž jsi již před devíti lety víry katolické vyznání učinil, co tě k tomu vzbudilo a pohnulo, že jsi zase takové lutriánské knihy sobě opatřil?	Já jsem je dostal dávno, od nebož. Jiříka Kettnera zákon lutriánský a od nebož. Václava Peřiny, tkalce, lutr. Pokojík modlitby.
11.	
Taky-li ti nyní knihy pobraly, kolik a od koho?	Pobrali 1 knihu skrze pana faráře a primátora, v noci pro ni přišli.
12.	
Komu a kolika osobám jsi takové lutriánské knihy prodal?	Václavu Kettnerovi jednu a Jiříku Hajšlovi jednu.
13.	
Musel jsi mít víc takových kněh, odkud jsi je dostal, poněvadž jsi je prodával?	Měl jsem dvě a ty jsem prodal.
14.	
Odkud anebo od koho jsi dvě knihy lutriánský neb kacířský dostal, aneb koupil, který tobě před lety pan pater Paroubek vzal?	Dostal jsem je od jednoho tovaryše truhlářského, Jan Hybš jméno jeho bylo.
15.	
Ty jsi se v tom examinu v otázce 10., 12., 13. vyznal, že jsi 2 knihy od nebož. Kettnera darmo dostal, totiž Zákon lutriánský a od nebož. Václava Peřiny, tkalce, Pokojík modlitby, který jsi Václavu Kettnerovi a Jiříku Hajšlovi odprodati měl, poněvadž ale dle art.	Dostal jsem od nebož. Kettnera Zákon evang., Modlitby od nebož. Václava Peřiny, taky evang. vydání. Pokojík jsem prodal svému švagrovi Václavu Kettnerovi, ta třetí kniha byla po nebož. Janu Zajícovi, sedláku ve vsi Lánech. Nebožtík můj otec ji dostal.

11. tobě ještě třetí kniha skrze pana faráře zdejšího a p. primátora v noci vzata byla, tedy vyznej pravdu. Kde a od koho jsi tu třetí u tebe před tvým arestováním vynaleznutou knihu dostal aneb takovou koupil?

16.

Pochybnost není, že jsi ty v těch třech knihách častěji čítával a dle jich falešného naučení živobytí své vedl a tudy svou manželku a tři mající děti, též jiné lidi, víceji vyučoval a bludu kacířskému uváděl. Pověz tedy náležitou pravdu, taky-li jsi ty knihy u přítomnosti své manželky, dětí, neb jiného člověka veřejně hlasitě čítával a jim dle těch kněh vynaučení dával?

17.

Jsouce již před devíti lety v kostele farním od duchovenstva k vyznání víry katolické přidržán, dle které jsi se přísežně zavázal žádné knihy kacířské víceji čísti, neb míti, proč jsi tedy proti přísaze zasej, nejen sám, takové závadné knihy měl, v nich četl, ale i jiným lidem je knihy odprodával a tudy od víry samospasitelné katolické na víru kacířskou zaváděl?

18.

Ty jsi v otázce 13. vyjevil, že jsi Václavu Kettnerovi jednu a Jiříkovi Hajšlovi druhou knihu odprodal, Václav Kettner ale v examinu jeho, art. 7., 8., 9. vyznává, že ty jemu vzaté dvě knihy o sv. Duchu letošního roku od tebe koupil, z čehož viděti jest, že ty takových kacířských kněh víceji míti a v nich handl věsti musíš. Přiznej tedy, kde jsi tu druhou Kettnerovi odprodanou knihu vzal, aneb koupil?

Actum in Praetorio Neo Lisensi. Anno die et Praesentia ut Supra.

N. N., komisař

N. N., komisař

N. N., p. t. Syndicus Loci.

Dle předcházející právní Examen dle námi učiněné od vejš podepsaných z prostředku našeho Comissariu Relati, tak a nejináče vykonané jest, to my, purkmistr a rada města Nové Lysé nad Labem pečeti stisknutím pečeti naší menší městské verifikujeme.

Actum v domě radním města Nové Lysé nad Labem, dne .. září léta 1747.

N. N., purkmistr

N. N., primátor

N. N.

L. S.

Lit. B

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné konsistoře pražské při právě města Nové Lysé nad Labem a v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputovaných dvou komisařů, Václav Horáček, obyvatel lyský pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1.	
Jak se jmenuješ?	Václav Horáček
2.	
Jak starý jsi?	Šestačtyřicet let.
3.	
Odkud rodilý a jakého náboženství?	V Lysé rodilý a křesťan, poněvadž jsem křest přijal.
4.	
Komu poddaný?	Mil. vrchnosti, panu hraběti Sweertsovi.
5.	
Jsi ženatý, nebo neženatý?	Ženatý a mám 5 dětí.
6.	
Pro jakou příčinu jsi ty do arestu vzatý a nyní sem povoláný?	Pro Písmo svatý.
7.	
Taky-li tobě jaké knihy lutriánské vzaty byly a kolik?	Byly vzaty dvě knihy a jedny modlitby.
8.	
Co jsi mluvil Václavu Kettnerovi o očištění?	To jsem mluvil u France Peřiny, že očištění není, než když se tělo Krista Pána podává, že se tím hříchy očišťují.
9.	
Od koho jsi takové knihy dostal aneb koupil?	Jednu jsem vzal nebož. Slavíkovi, kterou schovanou v chlévě měl a cihlami přikrytá byla, tu měl schovanou před misionářem. Druhou jsem dostal od Václava Voleka, který je na vojně.
10.	
Poněvadž jsi ty věděl, že ta nebož. Slavíkovi vzatá a od něho před paterem misionářem a v chlévě cihlami přikrytá kniha kacířská jest, proč jsi ty tehdy takovou přece četl a sám jsi nápodobně skrýval a do bludu kacířského sebe i snad svou ženu a 5 dítek, též víceji lidí uváděl?	On nebož. Slavík mi přišel povědět, že ji schoval do chléva pod cihly, špatně jsem v ní četl. Já ji skrýval před domácími lidmi, žena moje ji v ruce neměla, děti jsou ještě malé, ty tomu ještě nic nerozumějí. Žádného jsem do toho bludu kacířského neuváděl.
11.	
Z toho samého, že nebož. Slavík ti u tebe nyní vynaleznutou knihu v chlévě schovanou a cihlami před paterem misionářem ukrytou měl, seznati jsi musel, že kniha dobrá a náležitá není, nýbrž zapověděná. Poněvadž sice ji dobrou a náležitou ji nebylo zapotřebí v chlévě skrejvati.	To já jsem nevěděl, až jsem v ní knize začal číst. Já se k tomu znám, že jsem to seznal podle jeho Slavíkova schovávání, že dovolená není a celou jsem ji nepřečetl, protože jsem v ní čísti nesměl před lidmi. To jsem seznal, že proti naší církvi je.

12.

Majíce ty povědomost o takové skrejši té knihy, popíratí nemůžeš, že jsi ty od nebož. Slavíka v té kacírské víře vynaučen byl a od té doby tato léta po všechny časy pořáde v takovém bludu setrval, nebo odkud by jsi více od té knihy tajné skrejši vědomosti byl nabyt.

Kdyby on Slavík byl ke mně nepřišel, já bych byl o té skrejši nevěděl. Ale Slavík z velkého strachu ke mně přišel skrze knihu Mill. přišel, a tu mi o té skrejši pověděl. Aby ale mně vynaučoval v tom bludu kacírském to ne, ale já sám v tom bludu kacírském od té doby vzešel, já jsem tu knihu u sebe měl, já jsem proto přece do chrámu Páně na mši svatou v neděli a ve svátek chodil lidem k vědomosti.

13.

Kdo tebe vynaučoval, aneb odkud to máš, že očistec není, než když se tělo Krista Pána podává, že se tím hříchy očišťují, čehož dávajíce tomu víru se seznává, že od víry katol. křesťana držán býti nemůžeš, poněvadž naše samospasitelná víra nařizuje a s sebou přináší, že v očistec jest věřiti.

To já povídám, že mně žádný jiný k tomu nevynaučil, já jsem to sám měl za to, co jsem slyšel od správce církevního, že tělo Kristovo nás očišťuje od hříchů, očistec tak vyznávám, poněvadž nic poskvrněného do království Božího vjíti nemůže, na to věřím, že jest očistec.

14.

Poněvadž ty těm tvým vida nyní řečím víru dáváš a u France Peřiny Václavu Kettnerovi veřejně bez všeho ohledu jsi takové řeči vylil, k spatření jest, že ty skutečný kacír jsi, ještě zde v místě velmi trestanlivě ten blud kacírský roztrušuješ a lidi by od víry spasitelný katolický odpadli všemožně se vynasnažuješ následovně taky kacírské knihy lidem odprodáváš a rozsývačem kněh též kacírského bludu jsi.

Já se k tomu znám, že jsem to řekl, měli jsme ty řeči všichni, byl při tom Václav Peřina, Václav Kettner a já a hospodář Franc Peřina, on ale k tomu nic neřekl. Poněvadž mě duchovní správcové za takového kacíře uznávají, já si pomoci nemohu, za takového jsem, však proti Bohu ani proti církvi jsem nic nemluvil rouhavého, kromě tý věci, která se stala strany očistce u Peřinů. To já se k tomu neznám, aby ta věc mně dokázána byla, že bych já měl někoho vyučovati, já toho oumyslu nejsem, abych já lidi od víry katolické odvracetí měl, žádné knihy kacírské žádnému neodprodával, to žádný z lidí dokázat nemůže, abych jen koupil anebo prodal, jak živ ne.

Lit. C

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné královské apelací pražské při právu města Nové Lysé nad Labem v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputírovaných dvou komisařů Josefa Obholtzera a Josefa Jelínka, Jiří Franc, soused lyský pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1.

Jak se jmenuješ?

Jiří Franc

2.

Jak starý jsi?

Třicet dvě léta.

3.

Odkud rodilý a jakého náboženství?

Zde jsem rodilý, katolického.

4.

Komu poddaný?

Panu hraběti Sweertsovi.

5. Jsi ženatý, nebo neženatý?	Ženatý a mám dvě děti.
6. Jaký řemeslník?	Žádný, jsem od pluhu.
7. Jak dávno sousedem?	Čtyři léta.
8. Pro jakou příčinu jsi ty do arestu vzatý a nyní sem povoláný?	Pro slovo Boží.
9. Taky-li tobě nějaké knihy lutriánské vzaty byly, kolik a skrze koho?	Byly vzaty, však ale nebyly lutriánské, to já nevím. 3 knihy skrze pana faráře zdejšího.
10. Od koho jsi takové knihy lutriánské dostal nebo koupil?	Od nebož. Peřinky jsem koupil Postilu – dva díly za 3 korce žita [korec = 0,29 ha] a tu třetí jsem koupil od jednoho žitaváka – modlitby za 45 krejcarů.
11. Jak dávno jsi takové knihy lutriánské u sebe měl?	Ty modlitby jsem měl již přes 4 léta, Postilu 6 let.
12. Poněvadž pravíš, že jsi katolický křesťan, co tebe k tomu vzbudilo a pohnulo, že jsi takové knihy lutriánské sobě koupil nebo opatřil?	Nic jiného jen to, že jsem to viděl a četl o tom, mě se to líbilo, tak jsem to chtěl mít.
13. A co jsi mluvil o panně Marii?	Nic.
14. A co jsi mluvil o svatých vyvolených Božích?	Nic, zachovejž Pán Bůh, já jsem nic nemluvil, svědek je to Antonín Kohout, že já mluvil, že se k svatým nemodlí.
15. Co jsi mluvil o sedmi svátostech od Krista ustanovených?	Že jsou od Krista Pána nařízený, to jsem mluvil.
16. Co jsi mluvil o očištění?	Nic.

Lit. D

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné konsistoře pražské při právě města Nové Lysé nad Labem v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputírovaných dvou komisařů, Kašpar Hermon, nádeník, pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1 Jak se jmenuješ?	Kašpar Hermon
2. Jak starý jsi?	Třicet let mám.
3. Odkud rodilý a jakého náboženství?	V Lysé rodilý, křesťan katolický.
4. Komu poddaný?	Mil. vrchnosti panu hraběti Sweertsovi.

5.
Jsi ženatý, nebo neženatý? Ženatý a mám dvě děti.
6.
Jaký obchod vedeš? Nádenický.
7.
Pro jakou příčinu jsi ty do arestu vzatý a nyní sem povoláný? Pro Písmo svatý.
8.
Také-li tobě jaké knihy lutriánské vzaty byly, kolik a od koho? Byl mě vzatý Zákon Páně, Žalmy, Modlitbičky–Perličky; od pana patera Václava, augustiniána.
9.
Kde jsi takové knihy dostal a od koho? Zákon jsem koupil od nebož. Václava Peřiny, tkalce, za zlatý. Žalmy jsem dostal darmo od švagrové – Jana Hermona manželky a modlitbičky od jednoho člověka, kterého jsem neznal, jsem koupil za 10 krejcarů.
10.
Poněvadž pravíš, že jsi katolický křesťan, co tě k tomu pohnulo a vzbudilo, že jsi takové knihy sobě koupil nebo opatřil? Já jsem je měl za dobré.
11.
Jak dávno jsi takové knihy u sebe měl? Ten Zákon jsem měl již 12 let a Žalmy jeden rok jsem měl, Modlitbičky–Perličky na 10 let.
12.
Poněvadž jsi ty již ten Zákon na 12 let a Žalmy jen rok měl, tak pochybnost není, že jsi takové knihy přečetl a dle jich vyučení kacířského sám živ byl a nápodobně svou manželku, dvě děti i jiné lidi v tom bludu vyučoval. Já jsem Zákon Páně přečetl, to je pravda, Žalmy jsem zpíval, to nebyly žádné knihy kacířské, podle toho Zákona, co jsem četl, byl jsem živ, já jsem však žádného v tom nevyučoval ani ženu ani děti.
13.
Jak ty to můžeš říci, že to nebyly žádné knihy kacířské, poněvadž pravils, že jestli tobě knihy kněží z rukou vzali, že tobě z hlavy a ze srdce to nevezmou. To jsem pravil, že mně to z hlavy ani ze srdce nevezmou.

Ad. Lit. D

Examen

dne 25. září 1747

švagrové Kašpara Hermona a manželky Jana Hermona:

1.
Jak se jmenujete? **Kateřina Hermonová**
2.
Jak stará jste? Sedmadvacet let.
3.
Odkud rodilá a jakého náboženství? V Lysé rodilá, katolická křesťanka.
4.
Komu poddaná? Panu hraběti Sweertsovi.
5.
Vdaná, nebo nevdaná? Vdaná.
- 6.

Pro jakou příčinu jste sem předvolána?	To já nevím.
7.	
Taky-li jste Kašparovi Hermonovi, švagru vašemu, jaké žalmy lutriánské dala aneb prodala?	Já mu je dala, už já nevím jaké byly, já jim nerozumím a kdybych jim byla rozuměla, byla bych je raděj do hnoje vhodila.
8.	
Zač jste mu ty žalmy dala, aneb prodala?	Za nic, já mu je tak darmo dala.
9.	
Kdy, kterého času, neb před kolika lety?	Před třemi lety.
10.	
Od koho jste vy takovou knihu lutriánskou dostala a kdy, kterého času?	Byla po nebož. Růžičkovi, po mém prvním muži, když jsem se za něj dostala, našla jsem ji v posteli.
11.	
Jak dávno je tomu?	Je tomu asi půl čtvrtá léta.

Lit. E

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné konsistoře pražské při právě města Nové Lysé nad Labem a v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputírovaných dvou komisařů, Václav Kettner, obyvatel a spolu pekař lyský, pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1.	
Jak se jmenuješ?	Václav Kettner
2.	
Jak starý jsi?	Dvaatřicet let.
3.	
Odkud rodilý a jakého náboženství?	Z Lysé rodilý a křesťan katolický.
4.	
Komu poddaný?	Panu hraběti Sweertsovi.
5.	
Jsi ženatý, nebo neženatý?	Ženatý a mám 3 děti.
6.	
Pro jakou příčinu jsi ty do arestu vzatý a nyní sem povoláný?	Pro Písmo knihy.
7.	
Taky-li tobě jaké knihy lutriánské vzaté byly a kolik?	Byly dvě knihy vzaty od veleb. pana faráře v noci při vizitaci.
8.	
Kdy jsi takové knihy dostal a od koho?	Koupil jsem je od Václava Peřiny.
9.	
Jak dávno jsi takové knihy lutriánské u sebe měl?	Od sv. Ducha letošního roku.
10.	
Poněvadž pravíš, že jsi katolický křesťan, co tebe k tomu vzbudilo a pohnulo, že jsi takovou lutriánskou knihu sobě koupil nebo opatřil?	Já jsem je měl za dobrý.

11.
Co je tobě mluvil Václav Horáček o očistci? Že by neměl být očistec, že krev Ježíše Krista očišťuje ode všech hříchů, to on řekl.
12.
Kdo byl při tom a kde to mluvil? U France Peřiny, byl při tom Daniel Peřina a Václav Peřina a já.
13.
Co jsi mu na to dal za odpověď? Já jsem mu na to žádnou odpověď nedal, to bylo mluveno před 4 lety.
14.
Poněvadž před čtyřmi lety u France Peřiny v přítomnosti tvé, Daniele Peřiny a Václava Peřiny, Václav Horáček, že by neměl být očistec, že krev Ježíše Krista očišťuje od všech hříchů veřejně mluvil a vás to samé vyučoval, tak z toho vyplývá, že on Horáček vás v víře kacířské vyučoval a vy u France Peřiny svou obyčejnou schůzku mívati museli, pročez vyznej nyní vše okolostojičně a pravdivě, jaké a jak častěji jste u France Peřiny aneb u někoho jiného schůzky měli, též jaké řeči o víře měli?

Konfrontace ad lit. E

Léta Páně 1747 dne 23. měsíce října předvolán jest Václav Peřina a Václav Kettner, pekař, a jest jemu z examina Václava Peřiny v art. 18 nadepsaný examin před námi, k tomu zřízenými komisaři následovně přečtený, načež on, Václav Kettner, odpověděl:

Art. 1

Václav Peřina ve svém examinu v art. 18 v odpovědi vyjevil, že jsi ty, Václave Kettner, toliko jednu knihu od něho koupil a ne dvě. Příznej v pravdě.

2.

Z tvého examinu v art. 7 a 8 vyplývá, že jsi ty od Václava Peřiny dvě knihy koupil. Tu druhou jsem měl vydluženou od svých švagrů, od France Peřiny a Václava Peřiny: to byl Zákon Páně.

Actum in Pretorio Neo Lisensi. Anno die Praesentia ut Supra.

Lit. F

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné královské apelací pražské při právě města Nové Lysé nad Labem u přítomnosti z prostředku rady k tomu deputovaných dvou komisařů Josefa Obholtzera a p. Josefa Jelínka, Jan Hermon, soused luský, pro knihy lutriánské následujícím způsobem examinován:

Art. 1.

- Jak se jmenuješ? **Jan Hermon**
2.
Jak jsi starý? Čtyřiatřicet roků.
3.
Odkud rodilý a jakého náboženství? Zde rodilý a katolického náboženství.
- 4.

- Komu poddaný? Panu hraběti Sweertsovi.
5.
Jsi ženatý, nebo neženatý? Ženatý a mám již druhou manželku, tři děti mám.
6.
Jaký řemeslník? Žádný.
7.
Pro jakou příčinu jsi ty do arestu vzatý a nyní sem povoláný? Proč jinšího než pro Písmo.
8.
Také-li tobě knihy lutriánské zapovězené vzaté byly, kolik a skrze koho? Byly Žalmy a modlitby, dvě knihy a jeden kus starý sumarie. Já jsem je měl za dobrý, bratr mi ji dal tu sumarii. Od pana patera Václava, kaplana p. faráře.
9.
Od koho jsi takové knihy lutriánské dostal aneb koupil? Žalmy ty měla žena po svém prvním mužovi, přinesla je ke mně – za ty jsem nadal nic. Modlitby od mladého Jana Práchenského, ty jsem vzal z dluhu za 24 krejcarů, on mně ji také za dobré prodával.
10.
Jak dávno jsi takové knihy lutriánské u sebe měl? Žalmy jsem měl půl třetího roku, modlitby jsem měl již tři léta a tu sumarii jsem měl 6 let.
11.
Poněvadž pravíš, že jsi katolický křesťan, co tebe k tomu vzbudilo a pohnulo, že jsi takové lutriánské knihy sobě koupil nebo opatřil? Já jsem myslel, že jsou dobré, k našemu náboženství katolickému, poněvadž jsem nic v nich proti naší církvi katolické nenašel.

Ad lit. F

Examen Kašpara Hermona:

Art. 1

- Jan Hermon ve svém examenu vyznal, že jste od bratra svého Kašpara Hermona kus staré sumarie dostal, za kterou on bratru svému nic nedal. Dal jsem mu ji. Nedal mi nic za to.
2.
Jak dávno tomu jest, co on Jan Hermon tý kus starý sumarie od tebe dostal? Na 8 nebo 9 let tomu je.
3.
Od koho jsi tu sumarii dostal? Od Jana Bendla, zedníka.
4.
Zač jsi ji od něho dostal nebo koupil? Darmo, nic jsem mu za ni nedal.

Konfrontace ad. lit. F

s Janem Hermonem a Janem Práchenským

1.
Jene Hermone, Jan Práchenský, mladý, se vyznal v art. 8, že on žádný Modlitby tobě z dluhu nedal, nýbrž kancionál autora Kašpara Motěšického, který jsi od Jana Práchenského žádal, aby tobě přinesl. Přiznej pravdu. Ten kancionál jsem dostal, však jsem nevěděl, jaký autor byl, nýbrž byly napřed modlitby autora evangelického sebrané a tak nazvané.
2.
Jene Práchenský, Jan Hermon odpírá, že žádný kancionál nebyl autora Kašpara Motěšického a že on Jan Hermon o takový vás nežádal. Žádal jsem ho, v tom se znám, ale o tom autoru Kašparu Motěšickém, to jsem nevěděl. Že v Žitavě tlačený byl, to jsem věděl.
3.
Jene Hermone, Jan Práchenský vyznává, že již čtyři léta prošly, co ten kancionál tobě opatřil. Abych měl pravdu říct, já nevím, asi 3 léta jdou, co jsem ho dostal od Jana Práchenského.

Lit. G

Examen Jana Práchenského, mladého, dne 23. října 1747:

- Art. 1.
Jak se jmenujete? **Jan Práchenský**
2.
Jak starý jste? Dvacet šest let.
3.
Odkud rodilý a jakého náboženství? V Litoli zrozený, katolického náboženství.
4.
Komu poddaný? Panu hraběti Sweertsovi.
5.
Jste ženatý, nebo neženatý? Ženatý a mám jedno dítě.
6.
Jaký obchod vedete? Tesařský.
7.
Pro jakou příčinu jste sem povolán? Že se Jan Hermon na mně odvolává, strany kancionálu autora Kašpara Motěšického.
8.
Taky-li jste jaké modlitby lutriánské Janovi Hermonovi v dluhu dal, nebo prodal? Žádný v dluhu nedal, ani neprodal, modlitby nikdy, kancionál na místě činže nedoplatený jsem Janovi Hermonovi jej zanechal za 24 krejcarů, poněvadž on žádal, abych mu ho přinesl.
9.
Jak dávno tomu jest, co on Jan Hermon takový lutriánský kancionál od vás dostal? Čtyři léta, myslím, že prošla.
10.
Od koho jste vy ten kancionál dostal? Od Jana Bendla, bývalého skotáka ve dvoře šibickém.
11.
Co jste vy mu za ten kancionál dal? Osm grošů jsem dal tomu Janovi Bendlovi.

Lit. H

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce září byl na milostivé poručení (titul.) vysoce slavné konsistoře pražské při právě města Nové Lysé nad Labem v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputovaných dvou komisařů, Anna, manželka Josefa Rigla, obyvatelkyně lyská, proti oběti mši svatě se rouhající, následujícím způsobem examinována:

Art. 1.	
Jak se jmenujete?	Anna Riglová
2.	
Jak stará jste?	Třicet tři léta.
3.	
Odkud rodilá a jakého náboženství?	Zdejší lyská rodilá a katolická křesťanka.
4.	
Komu poddaná?	Milost. vrchnosti panu hraběti ze Sweertsu.
5.	
Jaký obchod vedete a kolik máte dětí?	4 děti mám a s mužem krejčovský obchod vedeme.
6.	
Pro jakou příčinu jste do arestu vzata a nyní sem povolána?	To já sama nevím, pro jakou příčinu jsem falešně obžalovaná, skrze toho bezbožného souseda Ferdinanda Janulu.
7.	
Taky-li vám jaký knihy lutriánský vzaté byly a kolik?	Jak živi žádné a žádný to nemůže dokázat.
8.	
Poněvadž pravíte, že jste katolická křesťanka, co vás k tomu pohnulo a vzbudilo, že jste pravila, že oběť mše svatě za mrtvé tak platná jest, jako když zhynulému koni ovsu do huby nasypá?	Já jsem to slyšela od nebož. starého Horáčka a to jsem také mému muži u okna povídala. Ferdinand Janula praví, že on to bere na své svědomí, že jsem to u něho pravila před 5 lety.

Konfrontace

Anny Riglové s Ferdinandem Janulou

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce října předvolán jest Ferdinand Janula s Annou Riglovou a jest Anně Riglové z examenu Ferdinanda Januly z art. 7 vyjeveno před námi, k tomu zřízenými komisaři následovně, načež ona svou odpověď dala takto:

Art. 1

Přítomný Ferdinand Janula vám Anno Riglová do očí mluvíti bude, že jste vy jedenkrát, když jste k němu přišla a sedla jste na truhlu, tyto slova mluvila: Milí braši, jak není mše nic platná po smrti člověku, je tak platná, jako když kůň zhyne a nasypá mu ovsu do huby. Co vy na to za odpověď dáte, vyznejte Bohu milou pravdu.

Když on to na své svědomí vezme, já ten trest mile podstoupím. Já jsem to slyšela od nebož. Horáčka. Tomu je již pět let. On Horáček povídal, že když nebož. Jan Kršňák, pacholek u pana faráře nebož. patera Jelínka sloužil, žádal ho, aby za jeho rodiče mši sv. sloužil, když jest se ženil. Že jemu jeho peníze pacholkovi na stůl vysadil a pravil mu: Tuhle si poručím za služby za mše svaté. Optal se ho na to, co prej držíš o mši svatej. Pacholek pravil, to já nemám rozum z toho. Pan farář, nebožtík, dal mu za odpověď, že on neví jsou-li v nebi anebo v pekle. Je-li v pekle, že mu není spomoženo, že je mu tak moc platná,

jako kdyby scíplému koni ovsu do huby nasypal, a je-li v nebi, že ji nepotřebuje.

Actum in Praetorio Neo Lisensi, Anno die et Praesentia ut Supra.

Josef Obholtzer, komisař
Josef Jelínek, komisař
Antonín Kohout, rychtář starší
Matěj Jindra, rychtář mladší

Dle předcházející právní konfrontace, dle nám učiněné od vešš podepsaných z prostředků našeho komisařů Relati. Tak a nejinak vykonáno jest. To my, purkmistr a rada města Nové Lysé nad Labem, přitisknutím pečeti naši menší městské vědomě verifikujeme. Actum v domě radním města Nové Lysé nad Labem. Dic et Anno ut Supra.

purkmistr L.S. a rada.

Lit. I

Léta Páně 1747 dne 25. měsíce října byl při právu města Nové Lysé nad Labem v přítomnosti z prostředku rady k tomu deputírovaných dvou komisařů pana Josefa Obholtzera a pana Josefa Jelínka, Ferdinand Janula, obyvatel lyský, v příčině Anny, manželky Josefa Rigla, od ní slyšených řečí proti oběti mši svatě se rouhajícím, následujícím způsobem právně examinován:

Art. 1.	
Jak se jmenujete?	Ferdinand Janula
2.	
Jak starý jste?	52 léta.
3.	
Odkud rodilý a jakého náboženství?	V Lysé rodilý, katol. křesťan.
4.	
Komu poddaný?	Panu hraběti Sweertsovi.
5.	
Jaký obchod vedete a kolik máte dětí?	Krejčovský a 5 dětí mám.
6.	
Jaké řeči jste od Anny Riglové proti oběti mše svatě se rouhající slyšel?	Sládek Jiřík Novák mě poslal s Biblií k paterovi Koniášovi, aby ji přehlédl, zdaliž by dobrá byla, anebo ne. Jestliže by dobrá nebyla, aby ji spálil. A on řekl, že v ní něco bude markulírovat, že mu ji zase vrátí. Na to mě pan pater Koniáš pravil: Jste zdejší? Já mu dal na odpověď: Jsem. Ptal se mě, znám-li nějakou Riglovou Annu. Já mu odpověděl, že znám, že je vedle šatlavy panna. On řekl, ne panna, že žena. Vašnosti, ta zůstává vedle mě. On pater Koniáš mě pravil, že musím vědět, jaké knihy má, poněvadž jsme spolu v sousedství. On jmenoval autory. Jářku, já nevím, aby jaké knihy měla, krom jedné bílé, v pergamenových deskách vázané a na dva prsty tlusté. A on již tu knížku měl a ukazoval mě ji a pravil: To je kniha spasitelná, tu já jí zase vrátím. Na to mě řekl: Já jsem ji již examinoval, ona má všechny lehkomyšlné

řeči. A já, jestliže něco na ni vím a nepovím na ni, že to bude mé duše zatracení a ona že tudy může přijít ke zkažení. Já jsem na to řekl: Před třemi lety.

7.

Co praveno bylo?

Přišla ke mně a sedla si na truhlu a pravila: Milí braši, jak není mše nic platná po smrti člověku. Je tak moc platná, jako když kůň zhyne a nasypá mu ovsu do huby. A když jsem já to tu pateru Koniášovi povídal, on ji dal cítit na faru v přítomnosti jeho faráře, abych jí to do očí mluvil. Na to ona se přiznala, že to má od nebož. Horáčka. A na to povídal pan farář: Vy jste, Ferdinand, osvobozený, jděte domů.

8.

Kdo přítomen byl?

Já se nemohu upamatovat.

9.

Také-li to, co tu vyznáváte, včas nastalé potřeby tělesnou přísahou stvrditi můžete?

Vždycky. Poněvadž ale slyším, že na to mám přísahat, dozajista říci nemohu, zda-li to bylo před 5 nebo před 4 nebo před 3 lety, toliko to vím dozajista, že to jedenkrát od ní u mě praveno bylo.

Já, Ferdinand Janula, přísahám Pánu Bohu všemohoucímu, blahoslavené a neposkvrněné panně Marii, matce Boží, a všem božím svatým, že já na své uši slyšel od Anny Riglové, manželky Josefa Rigla, před třemi až čtyřmi lety v příbytku svém tato slova mluvíti, když jedné přišla ke mně a sedla si na truhlu: Milí braši, jako není mše nic platná po smrti člověku, je tak moc platná, jako když kůň zhyne a nasype mu oves do huby.

To tu ne z nějakého návodu lidského, ani z nějakého ouplatku, ani z nějakého nepřátelství, aneb proti ní, Anně Riglové, z nějakého hněvu činím, nýbrž to vše, co Bohu milá pravda jest, vysvědčuji a přísahou svou tělesnou stvrzuji a na duši svou беру. K čemuž mi dopomáhej Pán Bůh, blahoslavená a neposkvrněná panna Maria, matka Boží, a všichni boží svatí. Amen.

Korespondence k výsledkům

(koncept dopisu do Prahy z 26. září 1747)

Vysoce urození sv. říše římské hrabata, urození páni, páni, též urození a stateční rytířové a vysoce urození obojích práv doktoři,

Milostiví páni, páni,

Vašim excell. a milostím

Nejponíženěj předností neopomíjíme, kterak tak mil. poručení (titul.) vysoce slavné král. apelací pražské, Václav Peřina, Václav Horáček, Kašpar Hermon, Václav Kettner, ~~Tomáš Stelejša~~, za příčinou zapovězených knih lutriánských, též Anna Riglová za příčinou proti Bohu všemohoucímu se rouhající, obyvatelé a jeho hrab. milosti pana hraběte ze Sweertsu patřící poddaní, při našem, právě rychtářském arestem stižení, jakož také dne 25. měsíce září roku 1747 právě examinováni byli. Kteréžto examina tuto nejponíženěji přikládáme. Pročež vysoce slavné král. ~~konstituci~~ tribunál v poníženosti o milostivé poručení, jak bychom dále snad s jmenovanými přestupníky pokračovati měli, poslušně žádáme, v kteréžto důležitosti, jako vysoce otcovského rozsudku milostivě očekáváme. Tak také k stálé milostivé protecti se společně nejponíženěji podpisujeme.

Vašich vysoce hrab. excell. a milostí

poníženě poslušní města Nové Lysé nad Labem

Datum ibidem.

N. N.

Sig. v městě Nové Lysé nad Labem

N. N.

dne 26. měsíce září 1747

N. N.

N. N.

(2. strana)

Vysoce urozeným hrabatům, urozeným pánům, pánům a statečným rytířům a vysoce učeným obojích práv doktorům Její milosti v Uhřích a Čechách královny, pánům, pánům, prezidentu, viceprezidentu a radám nad apelacemi na hradě pražském zřízeným pánům, nám milostivým a dobrotivě příznivým.

Jich excell. a milostem do Prahy

(3. strana)

přehlédnuto dne 20. 7. 1881

A. 1747

Acta a Examina

sousedů a obyvatelů lyských v příčině majících a jim pobraných knih kacířských

Protokolírováno v protokolu kriminálním de Anno 1729 na právě lyské 29 a 30.

(dopis z pražského hradu z 7. listopadu 1747)

Opatrným purkmistru a konšelům města Lysé, přátelům milým. Ingrohsiert in Protocolo criminali de Anno 1729, pagina 29.

Opatrní přátelé milí, tak jakož my

ty nám od vás odeslané a s těmi při právě vašem za příčinou bludu kacířského vězením zjištěnými, Václavem Peřinou, Václavem Horáčkem, Jiříkem Francem, Kašparem Hermonem, Václavem Kettnerem, Janem Hermonem, Janem Práchenským, Annou Riglovou a

Ferdinandem Janulym předsevzatá examina, velebné arcibiskupské konsistoři k nahlédnutí jsme uznali.

Pročež my vám k tomu cíli a konci v známost uvádíme, aby jste vy, jak podle toho se řídití a mezi tím s těmi svrchu psanými delikventy až na delší naši rezoluci podložiti věděli. Dán na hradě pražském dne 7. měsíce listopadu léta 1747.

Václav hrabě z Kokořova
Fridrich hrabě Lichtenberg

(dopis z pražského hradu z 16. února 1748)

Právu města Nové Lysé (Anny Riglové, Václava Horáčka a Václava Peřiny se tejkající) Prothocoliert in Criminali Protocolo de A. D. 1729, pagina 29.

Jménem a na místě Její Milosti

římské císařovny v Germánii, Uhřích a Čechách královny, paní, paní nejmilostivější prezident, viceprezident a rady její milosti nad appelacemi na hradě pražském zřízené a usazené.

Na ta od práva města Nové Lysé, Anny Riglové, Václava Horáčka a Václava Peřiny, při témž právě pro kacířský blud a podezřelost kacířského bludu vězením zjištěných se tejkající, spolu s dobrovolným jejich vyznáním odeslaná inkvizitorní akta z práva, nacházejí, že svrchu psaní delikventi pro vejš podotknuté přečinění své, jiným ku příkladu, jim ale k dobře zasloužilému trestu, s celoročním obecným dílem trestání býti mají podle práva. Tomu na svědomí pečeti její milosti cí. a král. k tomuto soudu obzvláště zřízenou jest zapečetěno. Actum na témž hradě pražském 16. dne měsíce února léta Páně 1748.

Václav hrabě z Kokořova
Fridrich hrabě Lichtenberg

Publicatum die 2. března 1748.

(dopis od hraběte z Kokořova z 16. února 1748)

Opatrným purkmistru a konšelům města Lysé, přátelům milým. Praha 29. únor 1748. Prothocoliert in Criminali Protocolo de Anno 1729, pagina 29.

Opatrní přátelé milí, nečiníme vás tejna,

že nám z velebné arcibisk. pražské konzistoře ty jemu propůjčené a ty u vás ex capite haereseos et respective suspecta haereseos vězením zjištěné osoby, totiž Anny Riglové, Václava Horáčka, Václava Peřiny, též Jiříka France, Kašpara Hermona, Václava Gertnera, Jana Práchenského, Kateřiny Hermanové, Václava Voleka a Jana Bendla se tejkající spisy, vyhledávajícínosti zpátkem jest odeslali.

I vzavše my takové examina do bedlivého našeho povážení na příležití ortel proti těm prvnějším třem, totiž Anně Riglové, Václavovi Horáčkovi a Václavovi Peřinovi, jsme vynašli naproti tomu ale uznáno bylo, že Jiří Franc, Kašpar Hermann, Václav Gertner a Jan Práchenský, za rekruty, pokud by k tomu schopni byli, postaveni. Kateřina Hermanová ale, Jan Hermann, Ferdinand Janula, Jan Hermann, Václav Volek a Jan Bendl po ostrém napomenutí, aby budoucně pod sice následujícím těžkým trestu ode všeho kacířského bludu a čtení takových knih se varovati hleděli, z vazby propuštění a k tomu, aby vyznání katolické víry učinili, přidržení býti mají.

Pročež vy ten svrchu psaný ortel nadřečeným třem delikventům v místě právním, jak vyhlásiti a to jim uznané obecné dílo od nich v železech a poutech (kromě nedělních a svátečních dnů) vykonati dáti. Mezi tím ale vy, aby duchovenstvo k nim docházelo a je na pravou víru přivoditi hledělo, se obstarati, před vykonáním jejich trestů a dřív nežli by z arestu propuštění byli, nám, jak oni v arestu se chovali, časně vyjeviti. Též ty čtyři delikventy, totiž Jiříka France, Kašpara Hermanna, Václava Gertnera a Jana Práchenského, za rekruty odvoditi a

nešť se přijmou neb ne, nám téhož neomylnou zprávu uděliti věděti budete. Dán na hradě pražském 16. dne měsíce února léta Páně 1748.

Václav hrabě z Kokořova
Fridrich hrabě Lichtenberg

(koncept odpovědi na dopisy z 16. a 29. února 1748)

Vysoce urození sv. říše římské hrabata, urození páni, páni, též urození a stateční rytířové a vysoce učení obojích práv doktoři

Milostiví páni, páni

Vaše excell. a milosti

K poslušnému zadost učinění nato od vaší vysoce hrab. excell. a milostech, de dato 16. pominulého měsíce února na hradě pražském datovaného et prahl. dne 29. pominulého měsíce února roku 1748 na nás milostivě prošlého poručení, s příloženou mil. sententi, aby jsme sobě ty zde ve městě Nové Lysé arestem přidržené a proti víře katolické samospasitelné přestupníky, totiž Václava Peřinu, Václava Horáčka a Annu Riglovou, ku právu zdejšímu povolati a po vyznání víry katolické samospasitelné v zdejším kostele farním pod titulem sv. Jana Křtitele, které vyznání víry již dne 18. pominulého měsíce února učinili, na ně od vaší vysoce hrab. excell. a milostí příloženou mil. sententi, na jednoroční obecní dílo publicírovati, jakož také na milostivé poručení Jiřího France, Kašpara Hermona a Václava Kettnera a ~~Jana Práchenského~~ za rekruty pod Havl. Regmt. poslušně odvésti jsme dali i také Kateřinu Hermonovou, Jana Hermona, Václava Voleka, Jana Bendla, Ferdinanda Janulu a Jana Hermona, skrze důtklivé napomenutí od téhož kacířského bludu odstoupení a vyznání víry katolické samospasitelné, jsme beze všeho jich odporu k tomu přidrželi. ~~Poněvadž ale Kašpar Hermon pro nedostatečnost oka, a na něj zbaveného zraku jsouce k eís. a král. vojenským službám způsbný není.~~ Pročež od vašich vysoce hrab. excell. a milostí dalšího milostivého otcovského poručení, ~~jak bychom snad jmenovanými osobami po vyznání víry katolické dále již pokračovati měli poslušně vyčkávající/na téhož Kašpara Hermona poslušně vyčkávající,~~ tak také milostivé protecti se společně nejponíženi podpisujeme.

Vašich vysoce hrab. excell. a milosti

Poníženě poslušní purkmistr a rada města Nové Lysé nad Labem

(dopis od hraběte z Kokořova z 8. března 1748)

Opatrným NN purkmistru a konšelům města Nové Lysé nad Labem, přátelům nám milým. Prothocol. in Criminali prothocolo de A. 1729, pagina 30.

Opatrní přátelé milí. Tak jakož ty od toho při právě vašem ex capite suspecta haereseos vězením zjištěného Jana Práchenského zanesené motiva pro obtinenda gratia za dostatečné uznané býti, následovně za jemu in via juris uznala pokutu v cestě milosti prohlédnuta jest.

Pročež my vám to k tomu cíli a konci v známost uvozujeme, aby jste taky jemu tu udělenou milost obyčejným způsobem vyhlásiti, a jeho po ostrém napomenutí, aby vždy všeho kacířského bludu se varovati hleděl, a sebe do žádné podezřelosti neuváděl, z vazby propustit dáti věděli. Dán na hradě pražském 8. dne měsíce března léta 1748.

Václav hrabě z Kokořova
Fridrich hrabě Lichtenberg

(dopis od hraběte z Kokořova z 26. března 1748)

Opatrným NN purkmistru a konšelům města Nové Lysé nad Labem, přátelům milým. Ex offio Neu Lissau. Publicatum Prahl. d. 28. březnen 1748. Prothocol. in Criminali prothocolo de Anno 1729, pagina 30.

Opatrní přátelé nám milí, tak jakož ty od těch při právě vašem ex capite haereseos vězením zjištěných a k stávení za rekruty odsouzených Jiřika France, Václava Kettnera a Kašpara Hermona, zanešené motiva pro obtinenda Caesarea, Regiaque Gratia, za dostatečné uznané byli, následovně jim tem uznaný trest v půlletní obecné dílo proměněno jest.

Pročež my k vám to k tomu cíli a konci v známost uvádíme, aby jste vy jim tu udělenou milost obyčejným způsobem vyhlásiti a od nich to obecné dílo v železech a poutech (kromě nedělních a svátečních dnů) vykonati, pak po skoncování toho trestu po ostrém napomenutí, aby budoucně takových podezřelých knih i všeho kacířského bludu pod sice následující těžkou pokutou, se varovati hleděli, z vazby propustiti dáti věděli. Dán na hradě pražském 26. dne měsíce března léta 1748.

Václav hrabě z Kokořova
Fridrich hrabě Lichtenberg

(dopis z pražského hradu z 20. září 1748)

Denen Ehrensamben Weisen N. N. Bürgermeister und Rath der Stadt Neu Lissau. Prothocoliert in Criminali prothocolo de Anno 1729, pagina 30.

Ehrsambe Weise, wir mögen Euch nicht verhalten, wie das bei diesem königlichem obergericht, die bei Euch ex capite haereseos innsitzend und von hireaus ad opus publicum condemnierte Wentzl Horaček, Anna Riglin, Georg Frantz, Caspar Herman, und Wentzl Ketner umb nachsehung des übringen operis publici eingekommen seind.

Wann dan Wir befunden, dass in Nahmen Unser Ihr diese deliquenten dass ihr gesuch kein statt habe, abweisen, und solbte zu Verrichtung der andictirten straff anhalten lassen sollet.

Als werdet Ihr deme wie nachzukommen und künftighin die von dennen deliquenten einreichen wollende preces jederzeit mit Eurem bericht anhero zu begleiden wissen. Geben on dem königlichem Prager Schloss den 20ten Septembris Anno 1748.

Frantz Carl graff Wratislau
Fridrich von Lichtenberg

(dopis z pražského hradu z 1. září 1758)

Denen Ehrensamben Weisen N. N. Bürgermeister und Rath der Stadt Lissau. Prahl. d. 8. září Anno 1758.

Ehrsambe Weise! Wir verhalten Euch nicht:

wo hergestalten eine hochlöbliche Kaiser-könichliche Repraesentation und Kammer eine von der ex capite haereticae pravitatis vor zehn Jahren bei Euch ingesessenen und zur Gemeinarbeit condemnirt gewesten Georg Frantz aldort eingereichte Bitteschrift, worinnen derselbe honori, famae et opificio restituiret zu werden gebetten, anhero zugesendet habe.

Wann dann Wir befunden, dass des Supplicanten drisfällige Bittefriest hierorts nicht statt habe, sondern denselben frei stünde sich mit seinen Gesuch an allerhöchsten Orth zuwenden.

Als thuen Wir Euch ein solches zu dem Ende bedeuten, damit Ihr dem Supplicanten, falls er sich mit diessfälligen Gesuch allerhöchsten Orths aufzukommen getrauetete, denselben dahin

anzuweissen wissen möget. Geben ob dem königlichem Prager Schloss dem 1. Monathstag
Septembris 1758.

Alexander Freiherr von Mönlich
Johann Jacob Smrkowský
